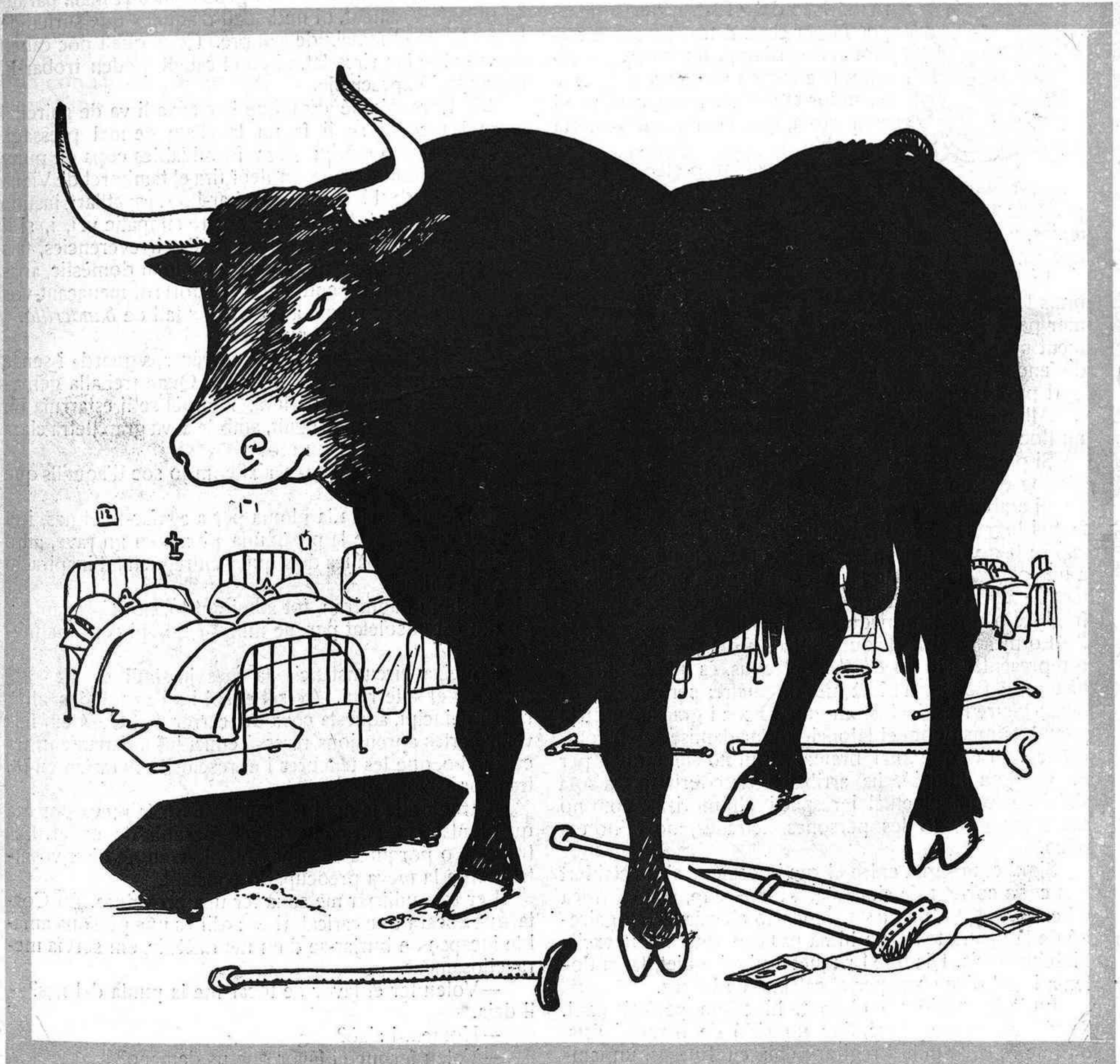

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 1855 ————— Any XXXVI
BARCELONA, 17 DE JULIOL DE 1914

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT
10 cèntims ————— Atrassats: 20

EL BRAU

—Velam si a l'últim em deixaran morir de vellesa...

CRÒNICA

Nosaltres

OT lo que ha succeït aquesta setmana a Barcelona—pel nostre ofici, s'entén,—val tant com res.

Llevat de la reunió haguda a Roma per a aixecar altra volta el «Teatre Català», l'ase'm fum si arribaria a merèixer la tinta que hi esmersariem. I lo del «Teatre Català» tampoc fa per casa. Amb el terrible humor que gastem, cal anar molt amb compte a tocar certes coses; puix a lo millor et trobes, sense com và ni com costa, que ets un mal patriota execrable.

Fet i fet, caldrà parlar de nosaltres mateixos. Hi hà precedents. Per demés, qui té un periòdic a la seva disposició i no parla d'ell i dels seus amics, gairebé resulta un insensat, en aqueixa terra de modestia i de rubor.

La nostra Redacció i els companys redactors exprèms tenen prou suc per una Crònica amena, i, exprèmer per exprèmer, més val fer-ho en profit de l'establiment propi, que al menys t'ho agrairàn i no corres perill d'ofendre.

I prou introducció.

Allí on se conjumina L'ESQUELLA DE LA TORRATXA és un lloc que no té un defecte.

Si pots arribar-hi; si no t'entranques amb una *coupletista* que compra postals a la botiga que li fa de pòrtic, ni amb una regadora que t'espera en el passadiç del fons, i logres baixar una escala dreta i estreta sense que'l cap se te'n vagi allí on acabes de posar els peus, arribes a un soterrani apacible i quiet que flaira a molça, i alguna que altra volta, encara que sembli estrany, a patates fregides o altra lllaminadura clandestina.

Lo més notable d'aquest local, propi per a conspirar o representar-s'hi un *film* de detectius, és que a sobre hi hà un ruc. Pot-ser n'hi hà més de quatre; però un, segur. Sense veure'l endevinaríau que és xic i graciós. Poteja menut, talment com el taloneig d'una damisela. No comprenc com és que mai brama. Com no sigui que, per meravellosa intuïció, ha arribat a descobrir que a sota s'hi fa tasca intel·lectual i respecti l'humorisme com no saben respectar-lo les persones lletrades, no m'ho esplico.

Sigui com sigui, entre el ruc i nosaltres s'ha establert una certa corrent de simpatia. «Plap, plap, plap», truca ell en el trespol, i aquesta trepitació alterna, arràn gairebé de la nostra testa, no hi hà pas cap dubte que excita l'intel·ligència. Dia que'l ruquet estigui quiet, tasca dolenta i mal divendres per al calaix d'en López.

En la Redacció, no obstant, hi estem perfectament. Servidor, per a escriure, tinc un silló de memorialista, on puc reparar-m'hi i regirar-m'hi; en Burgas, un tamboret encoixinat amb crin; en Reventós, un altre de Viena, amb el seient del qual sol esqueixar-se els cuixots de

les calces, i per a si es presenta algun redactor escaducet, o algun visitant inesperat, tenim reservada una magnífica caixa d'embalatge.

D'ordinari, som els tres anomenats els més assíduus al treball de soterrani. En Reventós té el mal vici d'adormir-s'hi, tot llegint *El Poble Català*, i, si em pot arreplegar el silló, la dormida dura més. En Burgas hi và no més a les tardes i sempre hi treballa. En Rusiñol no més quan ens ha de fer algun favor; en Serra i Constansó, exdiputat provincial republicà, els dies que li lleu; en *Gumà*, mai.

En cada casa, en cada periòdic, en cada industria, en cada negoci, hi hà un *puntal*. El puntal de L'ESQUELLA és en Burgas. Cal fer-li justícia; pot-ser és l'únic que, amb un llonguet i quelcom de companatge, a mitja tarde, i un *caliqueño* per a mastegar, es resigna a fer prosa satírica, seguit seguit, sense un gemec, ni una mala paraula, ni un estirament, ni un badall d'aquells que surten de l'ànima. Es el mateix de sempre. Com que'l poc cabell que té el té tan rinxolat, ni en el cabell poden trobar-hi trasmutació apreciable.

En Reventós té dies que la clenxa li va de gairell i entre les celles se li fa un tavellam de mal pressagi. Aquells dies no escriu; pega formidables cops de puny a la taula; bramula com un lleó; tira el tamboret de Viena per terra, amb l'intenció d'acabar-ho d'espantllar; insulta a l'ase de l'Hotel d'Orient, el nostre simpàtic veí, i, si li permeteu, comet amb vosaltres petites irreverències, tals com acaronar-vos com si fossiu un animal domèstic, apagar-vos el llum o pendre aires de torero, menaçant-vos amb un periòdic plegat a cada mà, a tall de *banderilla*.

A vegades entra de puntetes.

«Guau-guau!»—això vol dir «Déu vos guard» i sense més preàmbuls es posa a treballar. Quan treballa gema lo mateix que una partera, i el pèl se li estarrufa un poc; però escriu ras i seguit, amb la seva gran lletra clara i segura, sense tatxar un mot.

Es d'aquells que *ragen*, així com jo soc d'aquells que *s'estronquen*.

Tot lo més deixa la ploma per a agafar-se el nas, i el nas per a encendre la pipa, una pipa com un rave, amb la nirviositat simpàtica dels que s'entreguen a l'inspiració en cos i ànima.

Un hom l'admira i, tot admirant-lo, no faig gran cosa. Em cal la soletat perque ningú em vegi com malmeno *cuartillas*.

Aqueixa circumstancia fa que jo sigui el més *perenne* en el soterrani. Avesat al sol i a l'aire de les altures, al principi, aquesta còva del carrer de l'Unió em feia venir certes aprensions rares. Temia, infundadament, no cal dir-ho, que les tenebres i el resclosit operarien en mi transformacions greus.

A troglodita ja m'hi resignava; però la meva por era que, lentament, em convertís en bestiola de celler. Les trugetes o porquets de Sant Antoni, com ne dieu vosaltres, eren la meva preocupació constant.

Per tranquilitzar-me solia fer una provatura. En Costa, que encara que caricaturista ardit és una persona amable incapaç de burlar-se d'un neurastènic, em servia meravellosament.

—Voleu fer el favor de tocar-me la punta del nas?—li deia.

—Home... i això?

—Voleu fer-me el favor que us demano?

—Ja està.

—I què?

—Què vol dir i què?

—No m'he cargolat?

No'm cargolava! *Luego* seguia tan persona com sempre.

A copia de repetir l'experiment vaig tranquilitzar-me poc a poc.

Magnífic Costal Heus-aquí un altre de la casa concurrent a la cova. Recordo que'l vaig conèixer quan les seves criatures li tenien el *catarro*.

Vàrem simpatitzar per la similitud en les tribulacions. Als redactors de L'ESQUELLA, ordinariament, ens en passa alguna de cresspa. Qui no porta dol espera portar-ne, i molts cops, si ens vegessim reunits, diríau que'ns acoblem per a sortejar-nos qui es matarà primer.

El llum del soterrani i la pantalla verda ens fa més tràgics.

No obstant soc observat que, quan més tristos estem, més bromistes som. En el fons, sense esperit d'adulació per a ningú, crec que hi hà un Egard Poe, un Dosteiuski, un Jean Lorrain, un Espronceda, un Larra i un Carducci, entre nosaltres; però, per un erro inconcebible del destí,

ens firmem *Letta, Moni, Fra Noi, Jeph de Jespus, Xarau i Gumà*, i els lectors s'ho prenen com la cosa més natural i senzilla de la terra.

An en Costa podríem dir-li un Steilen a preu cotat. Faria sang de bona gana; mes s'aguanta, i mentres no li exigiu munions, on la feina's multiplica, s'amotlla fàcilment al tema que li proposen.

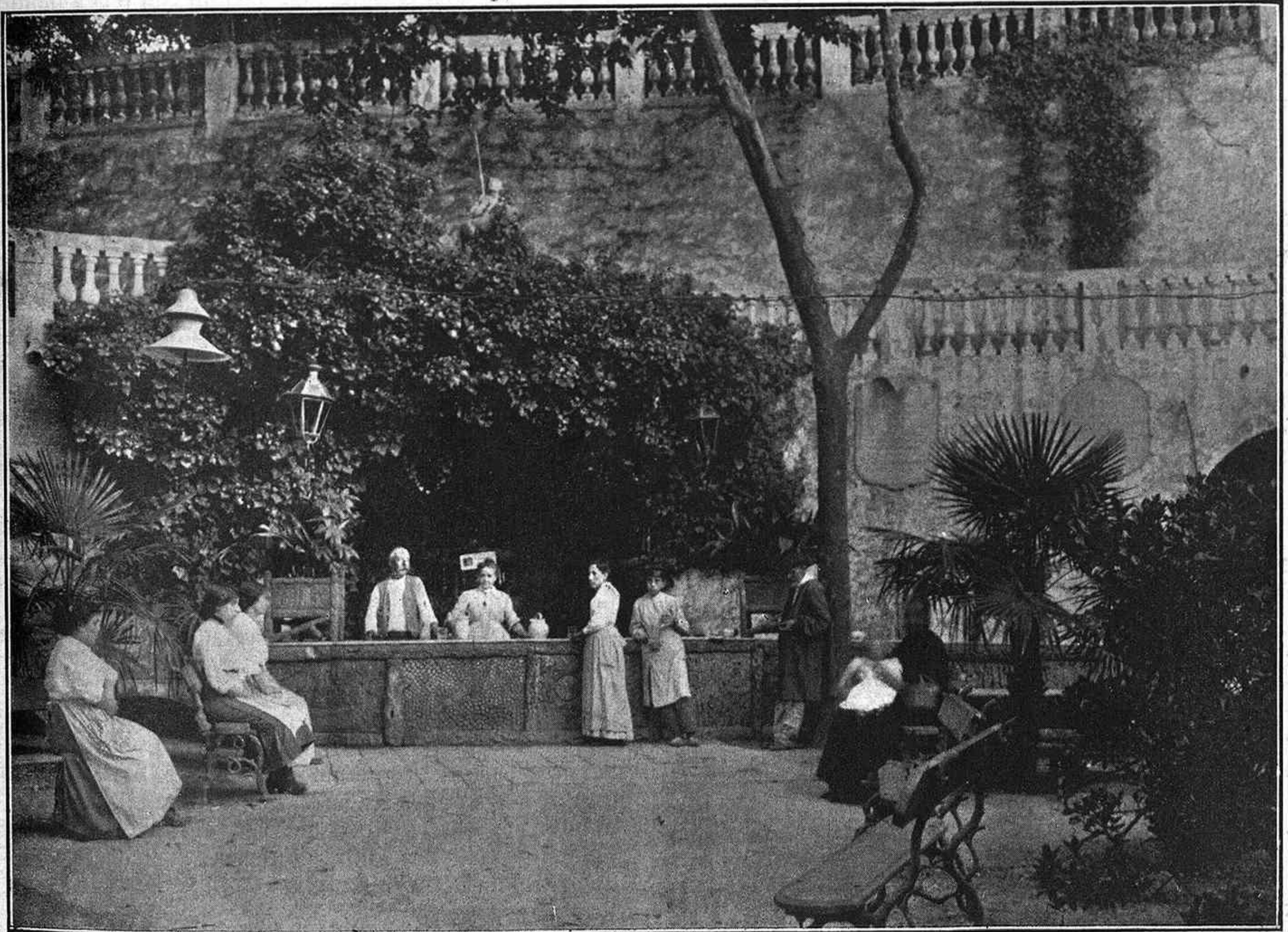
Ara, amb això de la necròpoli d'Ereso, ha millorat d'humor i és més dòcil; si bé encara no arriba a capir les formes de la dona seriament.

Entre els que no són redactors efectius, però sí redactors assíduus, hi hà el gran Alomar.

Aquest s'ha negat sempre, terminantment, a baixar a la cova; espera que troni fort. Sols així les tenebres li són grates.

Amics, la setmana entrant serà un altre dia. Resten dil·lectes companys que hem de tocar i es podrien ofendre si no ho fessim, perquè també són un poc puntals de la casa i molt estimats del cronista.

P. BERTRANA

Lo que desapareixerà de Montjuic, amb motiu de l'Exposició de 1917

La—ai!—tràgica muntanya té uns baixos, la mar de pintorescs, que s'acaben amb aquell Paral·lel del qual són adorno, fent l'ofici de randes o fistons els xirois «Soriano», «Còmic», «Nuevo», «Petit Moulin Rouge», «Espanyol», «Arnau», etc., en el rengló de teatres; els cèlebres «Cacauets»—per usar el nom nèt—i l'econòmi-

ca «Tupinamba», entre molts altres, si an els cafès toquem, i les diverses tavernes, més innombrables que'ls màrtirs de Saragoça.

Formen part del seu ornat, així mateix, la fàbrica de l'Electricitat, amb aquelles alteroses xemeneies que semblen burlar-se del no tan elevat monument a Colom; una

«Casa del Pueblo», tan miserable, que fa pena, i la plaça d'Espanya, on s'aixeca, com tots sabeu, la cèlebre *plaza de toros* nomenada «Las Arenas».

Per sobre de tot això hi hà el Poble Sèc i la França Xica, i després, enfilant-se atrevits, vénen els horts, les barraques, les gloriètes ombrívoles i les delicioses fonts.

Amb motiu de l'Exposició que preparem, és més que probable que aquestes delícies siguin modificades, o que se'n vagin en orri, i per a evitar que's perdi el séu gloriós record, és que'ls redactors d'aqueixa ESQUELLA, tan gloriosa com serà el record mateix, començarem una enquesta sobre'ls llocs indicats.

No temin els nostres lectors trobar-se amb un *Sota Montjuic*, o amb una *Xava*, no. El nostre Montjuic serà'l del diumenge a la tarde, quan les aragoneses hi ballen la jota, infatigables; els de la terra hi ballen lo que's presenta, al sò d'un piano de maneta, i els uns i els altres acaben brenant-hi en nom de Déu i en santa pau i armonía, qui musclos, qui caragols.

LA CASA

La «Font del Gat»

Desde que una noia i un soldat l'immortalitzaren és aquesta font la reina de les fonts de la ciutat, i, comparat al séu renom, no és res el de la font de Canaletes, ni el de la del «Lleó», «Canari», «del Carbó», «Mogueral», «del Mico», i, per acabar d'una vegada, cap absolutament.

Tenim la més absoluta certesa de que cap llegidor barceloní ha deixat de recrear-se amb la seva aigua, siga barrejant-la amb eixarop u orxata, siga bevent-la pura, després d'un glop d'aiguarent o de mastegar anissos; però, com que molt bé podria succeir que algú de pagès, o de vila forana, entrés en tentacions d'arribar-s'hi, després de llegir lo molt i bo que d'ella s'ha d'esplicar, començarem acompanyant-li com si ell fos la Marieta i nosaltres el soldat.

Amb això no desmenteixi que vostè és la de l'ull viu. Som-hi.

Agafant-ho per allà on ens plagui, siga a peu siga en tramvia, ens dirigirem a aquella plaça que fa el Paral·lel al juntar-se amb la Ronda de Sant Pau.

No té perdua possible, perque en ell s'hi destaca aquell cau de perdició nomenat «*Petit Moulin Rouge*». Molt bé, doncs, tocant a l'esmentat *Moulin*, neix un carrer que porta el poètic nom d'en Rosal, carrer cèlebre, per haver sigut patria i feude del cèlebre Jaume Vidal (a) *Alcalde mataladrones*, i per albergar en son si al cèlebre «Assiàtic».

Però no'ns entretinguem i anem amunt; halo... halo! La pujada, a cada passa, és més dreta; les cases se van tornant baixes, i, com que tot s'acaba, elles també s'acaben, i ens trobem davant d'un pa d'argila, al cim del qual pugem per una rampa. Tombem la cara, un pic a dalt, i al davant nostre s'estén ja la Barcelona blanca, lluminosa. No més el carrer d'en Rosal se veu negre, com el canó d'una ullera, al cap-de-vall del qual brilla un bocí de Paral·lel, on el sol hi espetega.

La muntanya, allí, és lletja; no hi hà herbes ni arbres; tan sols, en un sot, una trista font que trobaren obrint una pedrera. Al costat de la font, una dòna ven rosquilles, anissos i beguda. Es un lloc arracerat on van a seure els vellets del veinat.

Tirem per una carretera ensotada; de sobte, de les parets laterals, comencen a penjar esbarzers, i després les parets s'abaixen, la pujada es fa suau, sobre nostre hi hà unes baranes i branques de grans arbres; al fons, retallada sobre'l cel, la silueta d'una dòna que ven cacauets i avellanes i figuretes de carmetlo de rosa. A l'arribar a la venedora tombes, i et trobes amb un palau árabe, d'aquell moresc de *pasticho*, de quan la febre d'or, aquella temporada de grandeses durant la qual qualsevol torre o torreta devia semblar l'Alhambra.

Amb tot, no cal fiar-se'n, perque darrera del *pasticho* hi hà uns dels jardins més bells i ufanosos de Barcelona. Deixem-los estar, per avui, i acontentem-nos amb que, per sobre la tanca de fustes podrides, les branques dels séus arbres ens facin d'ombrel·la, mentres ens extasiem davant d'aquells troços convertits en jardins *potagers*.

Si no haguessim d'anar a la font, m'esplaiaria esplaiant la verdor de les seves cols, l'ufanor de les llurs malves-reals, l'esclat i vermellor de ses roses; però per tot hi haurà temps, i avui és tard i vol ploure.

Un lletrero indicador ens senyala que ja hi som, i comencem a baixar per una escala que sembla com si haguessin agafat la de la Seu, l'haguessin feta a llenques i les haguessin enganxat l'una a sota de l'altra. Tant llarga i estreta és. Quan s'acaba, hem arribat.

La font del «Gat», com la nostra Redacció, està ficada dintre una còva. Abans hi havia un lletrero que deia: «Beu i tapa, que l'aigua s'escapa»; però, desde que l'han modernitzada, en comptes del lletrero, hi hà una cascata feta amb aquella pedra que sembla d'esponges i esclafelles de petxina completament naturals.

Per a defensar aquesta cascata hi hà una trinxera en forma de taulell, en el qual se vénen copes de «canya», de menta o d'aiguarent. També es despatxen, com s'ha dit abans, eixarops i orxates, i fins per acontentar a algun poca-solta, que và a la font i no vol tastar l'aigua, gasseoses i cerveses.

El taulell aquest se perllonga cap a la dreta de l'espectador, d'una manera desmesurada, sense més objecte que servir per encantar coques quan les revetlles de Sant Joan i Sant Pere.

Sobre la font hi hà un gat gros com un tigre; als séus costats uns lletreros, record fatídic dels temps de la «Colla de l'Arròs», i a sobre i al davant, les acacies més ufanoses i belles de tot Barcelona.

Al davant s'hi troba un restaurant i cafè, que, si hem de dir lo que pensem, o sia parlar amb el cor a la mà, direm que'ns hi fa més nosa que falta.

La gent que và a la font per anar a la font i prou, séu dignament en uns bancs pintats de verd; els que hi van per apagar-se els fogots no seuen ni res. Arriben de braçet i amb les galtes enceses, beuen, fent ell molts compliments an ella, i, quan marxen, el senyor gras, hoste obligat de totes les fonts, comença la cèlebre corrandà, que coregen desseguida dònnes i quitxalla:

«Tornant de la font del *Gat*,
una noia, una noia,
tornant de la font del *Gat*,
una noia i un soldat...»

Però els enamorats no hi paren compte i baixen camí avall, ensopegant ella de tant en tant, i arrapant-se, com és natural, més fort al galàn, a cada trampassa.

Els de dalt, com si fossin del poble, segueixen les corrandes:

«Pregunteu-li com se diu,
Marieta, Marieta,
pregunteu-li com se diu,
Marieta, de l'ull viu».

La parella ni els sent. Amb els caps junts fiten els llums que s'encenen a la ciutat, un dels quals és, segurament, el far que'ls conduirà al port de l'Amor.

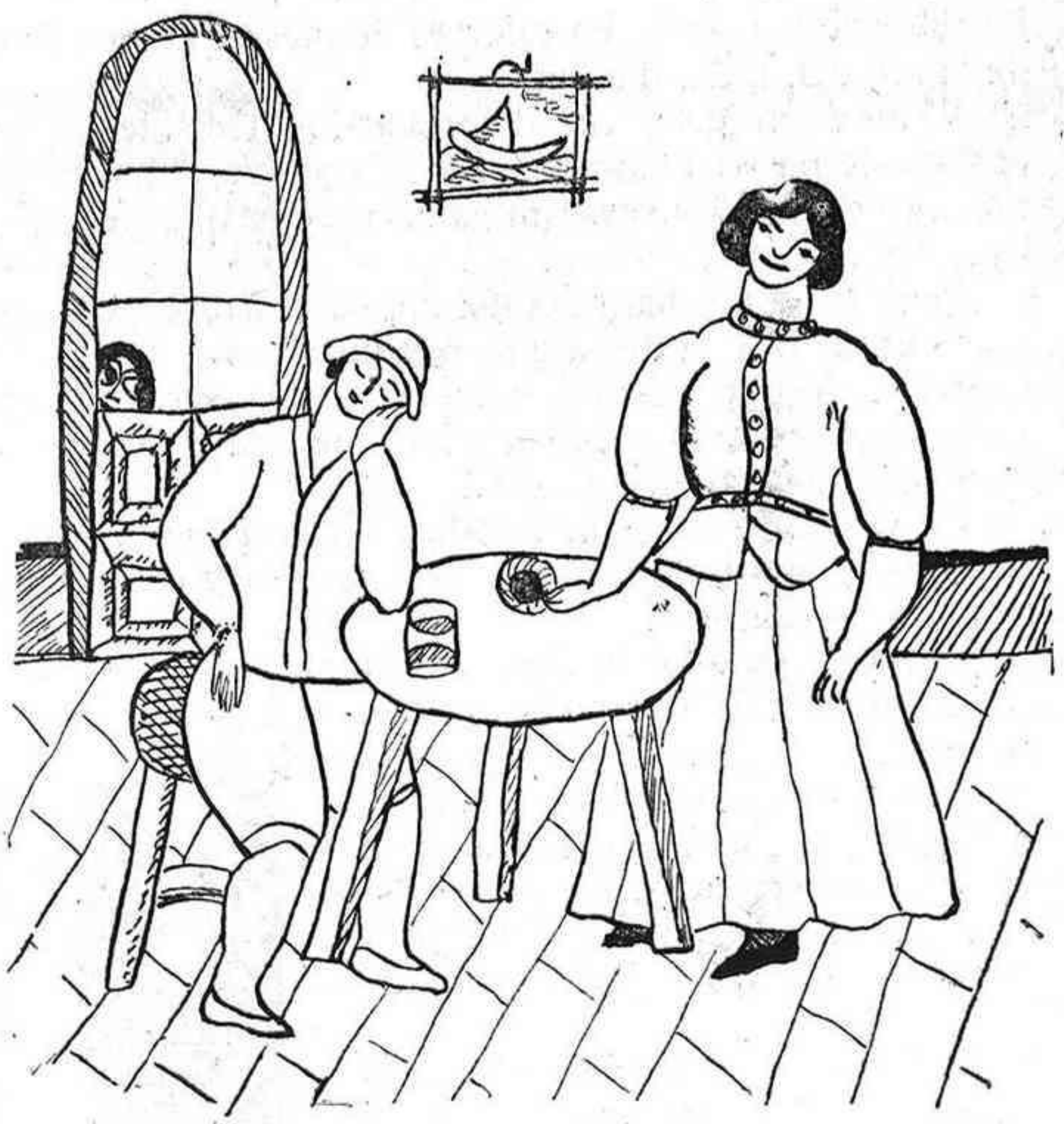

“Questo è un idilio”

Lloc de l'acció: carrer de Bergnes de les Cases.
Al mig de la via pública, com en els feliços temps de Grecia i Roma, una colla de tendres infants juguen. Amb què?
Amb lo que poden. Un d'ells juga amb un ganivet, «una navaja de grandes dimensiones», diu un diari al donar la notícia.
Entre la quitxalla reunida al carrer hi hà nens i nenes;

—Ai, Maria! El ventre ja no m'aguanta les calces.
—Ai, Josep! Les faldilles ja no'm volen tapar els peus.

El parroquià.—Ja pots xiular, ja, que si l'ase no vol beure...

una tertulia mixta, bi-sexual, com preceptuen les modernes corrents pedagògiques.
A lo millor, el de la *navaja*, trobant pot-ser que'l joc va una mica ensopit, alça alegrement l'eina i plaf!, la clava al peu d'una nena.
Naturalment, l'obsequiada amb tan original carícia xiscla, plora, i en braços d'un veí compassiu és conduïda al Dispensari de Gracia.
Interrogatori al *canto*:
—Com te dius?
—Dolores.
—Qui te l'ha fet aquest... trau?
—Un nen que jugava amb mi.
—Que vingui.
Compareix el «personatge»... i tothom se posa a riure.
L'autor de la ferida, el xicot que jugava amb «una navaja de grandes dimensiones», es un nen de *tres anys*.
Tot això ha passat a Barcelona, en plè mes de juliol de l'any 1914, trenta sis mesos abans d'inaugurar-se l'Exposició Universal d'Indústries Elèctriques...
¡Aún hay patria, Veremundo!

MITU.

De la nit, dia

Si això de l'excessiva calor dura gaire més, no tindrem altre remei que pendre una seriosa i enèrgica determinació, a falta de mantecados intensius.
Jo ja l'he presa aqueixa determinació. Proposaré a l'Ajuntament l'aprobació d'una pensada que he tingut:

La calor ve del sol?... La calor és de dies?... Doncs fem, de la nit, dia; i, del dia, nit,

El meu projecte, cas d'aprobar-lo l'Excel·lentíssim, passarà de pet a la Comissió de l'Exposició d'Indústries Elèctriques per a la seva implantació oficial i definitiva l'any 1917.

Fent, de la nit dia, i del dia nit, se'ns haurà acabat el suar i el patir. Ens llevarem fresquets per allà a dos quarts de nou del vespre, quan el sol ja serà qui sab a on, i ens posarem a treballar a les deu de la nit, quan la brisa de llevant ens acaroni.

Es clar que un canvi radical de vida com aquest portarà els seus tràngols i les seves extravagancies, però ja ens hi anirem fent.

Esmorzarem a les nou del vespre, dinarem a les dues de la matinada i soparem a les vuit del matí.

Dels toros, se suprimiran el *Sol* i la *Sombra*; tot serà electricitat, com ara en les «verbenas».

A cànc Cuadros vendran elegants ombrel·les per a la sortida dels teatres.

Les misses que's celebraran a les esglésies, totes se semblaran a la missa del gall; i, en sortint, les senyorettes i els gomosos aniran al Passeig de Gràcia a pendre la lluna.

Els serenos portaran parasols en comptes de xuxo i barretina.

El Dia Gráfico canviarà de títol; se'n dirà *La Noche Gráfica*.

Els cafès-concerts començaran a funcionar a les nou del matí, i, per consegüent, un home que retirarà a les vuit del vespre, a l'hora que se'n van a joc les gallines, serà un home embrutit, un depravat, un baligabalaga.

Al pic del sol, els carrers restaran deserts. Les botigues, els despaigs i les escales seran tancades i per a obrir trucarem al vigilant.

Sols alguna etaira escaducera que eixirà en una cantonada vindrà a trencar la monotonía i el silenci amb el seu amable:—«Escolta, ros!».

I el ros, a pesar de la llum i del ple dia, s'hi podrà apropar sense temença d'averkonyir-se, perquè tots els parents i coneguts que'l podrien descobrir seran a la nona, a descansar de les fadigues de la nit transformada en dia.

En aquella hora no correran sinó els troneres.

YORICK.

Fenòmens estranys

Se feien oposicions a Madrid per una Càtedra de Dibuix Artístic vacant a nostra «Escola d'Arts».

Tot València ne parlava i els valencians disseminats pel mapa també:—La càtedra de Barcelona serà pel nostre *fill*, (1) deien.

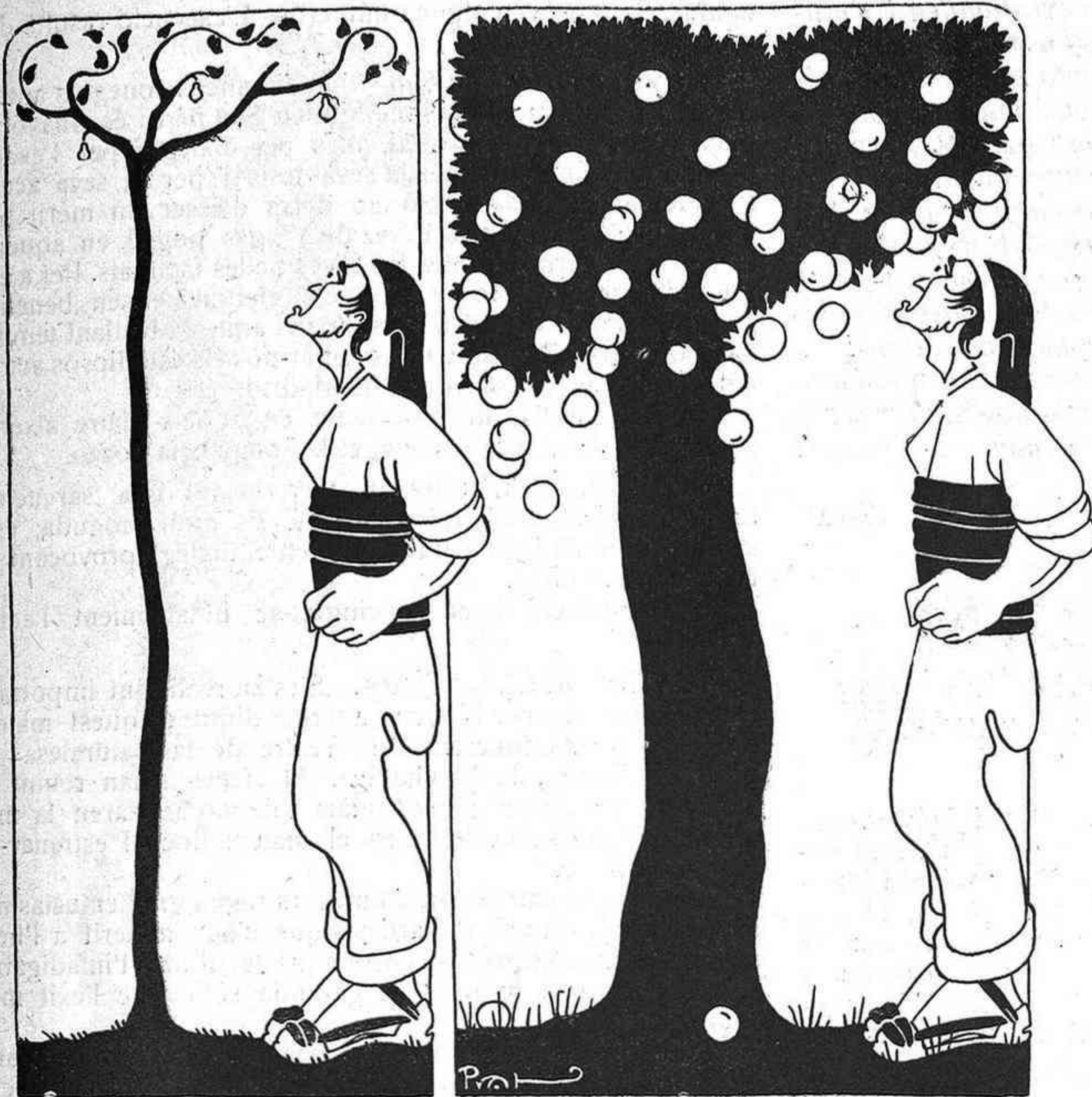
Sentint això un pintor català, que hi prenia part, se tornava més *roig* del que era i a un seu company de glories i fadigues, madrileny, se li posava el rostre *vermejillo*.

(1) Això de *fill* deu venir de que quan se tracta d'ajudar a un coterrani tots se senten *pares*.

—Què fas, noia?
—Cullo flors.
—I tu, dòna?
—Passo el rosari.
—Gandules, més que gandules...

L'ETERN' DESCONTENT

—Tant poca fruita, és clar,
no'n trec cap quarto!

—Tanta abundor de fruita, és clar,
l'haig de donar a cap diner!

Es massa assegurar, exclamaven les suposades víctimes ¿per ventura nosaltres no comptem per a res en el món de l'Art?

I vingué l'exposició dels treballs opositorials i mentre els fets pel madrileny i pel català donaven brillant mostra de ses aptituds per a la ensenyança, lo que presentava el simpàtic fill de les vores del Turia no va agradar.

Arriba el fallo del tribunal i declara: «No ha lugar a cátedra» es dir, queda deserta.

Qui ha triomfat? La justícia? Les influències o recomanacions? El talent? La dignitat? La propaganda fula? Ningú: tot per terra.

Apreneu estimables fills de les vores del Turia.

COSES DE BARCELONA

LES CABRES DE LA LLET

Una de les moltes coses que haurem d'agrair al benemèrit Institut d'Estudis Catalans és la reglamentació de les cabres de la llet. Sembla que no pugui ésser que això

tingui que veure amb allò, oi? Doncs és. Una ciutat com Barcelona, mestreja d'una biblioteca com la del carrer de Sant Sever, no podia permetre que les nostres vies cèntriques continuessin semblant rostolls de la vella Arcadia. I l'esforç del noucentisme, a la fi, entre altres coses d'empenta, ha pogut fer això: reglamentar el «ganado cabrio» i unificar les hores de repartir llet a domicili. Quaranta set mil volums de filosofia i de ciències més o menys exactes han bastat per a acorrallar a totes les cabres del radio, que ja puguen, també, a unes quantes mils mames.

L'Institut ha sigut, doncs, el propulsor i l'Ajuntament l'executor. Per això l'Alcalde ha volgut fer un punt de Manelic de la Terra Baixa i ha sortit a cridar, com ell: «Cabres aquí!... Cabres allà!»; es a dir: «Les cabres transitaràn a hores determinades i de certa manera.»

A nosaltres ens apena tanta severitat per a una raça d'animals tan nobles, tan pacients i tan servicials al home... i a la dona. A pesar de gastar la llet esterilitzada, confessem que'ns emociona entranyablement el veure munyir pels carrers, el cabrer agenollat als peus de la minyona, davant dels portals, una de les escasses escenes ciutadanes que recorden les bucoliques d'altres pobles i altres temps.

Cert que les cabres tenen tendència a passar per les aceres i mai per la carretera; cert, també, que quan us topen per un carrer se resisteixen toçudament a fer-vos pas; cert que de tant en tant deixen anar unes boletes que no són pas olives negres encara que ho semblin; però això són minucies comparades amb la quantitat de poesia i d'utilitat que'ns proporcionen.

¿No us inspira com una mena de sentiment, barreja de admiració i de pietat el veure una d'aqueixes cabres prenys amb el ventre rodó, inflat, i les immenses mames penjant, entrebancant-li materialment les cames, caminant pesadament darrera del remat, saltironant per a aconseguir-lo?

No; pera les cabres de la llet no és just que hi hagi reglamentacions ni ordres alcaldesques. Nosaltres, més lliberals, creiem que lo primer que cal fer és municipalitzar el servei de la llet. Les cabres, un cop municipalitzades, haurien d'anar lliurement i a tot-hora; que, per a elles, totes les vies fossin vies làctees. Però les fariem anar en cotxe; engaviades en uns elegants cotxets ben airejats i ben higiènics. Tindriem per a elles un mirament per l'estil del que té amb les dides la gent de casa bona.

Si això no és possible; si ara necessitem tots els cabals i totes les energies per a l'Exposició, i la llet no pot passar la mà per la cara a l'electricitat, valdrà més que ho deixem córrer i que deixem córrer també les cabres a la bona-de-déu, tornant les coses al lloc que estaven.

¿Que, de vegades, les bestioles s'extralimiten i s'aturen a rosegar algun paper tacat d'oli a manca de fulles verdes? ¿Que en cap terra tenen tanta autonomia? I bé! Tampoc en cap terra es celebren tants mítings polítics. I en un país on hi deixen atipar tants pastors, ¿per què no s'ha de permetre que hi pasturin unes quantes cabres? Tots sabem que una de les principals ciutats d'Italia. Venecia, hostatja en una de les seves més vistoses places públiques una volior immensa de coloms que fan les delícies dels vianants. Bé, doncs; ¿que no són tant poètiques les cabres com els coloms? ¿Que un ramadet ens entorpeix el pas i se'ns posa entre peus? Voleu res més decoratiu i més romàntic?... ¿A què més pot aspirar la nostra damisel·la barcelonina, sinó a que la confonguin amb una Dinorah o amb una Cloe?

XARAU

LES NOSTRES BECEROLES, per Josep Poal i Jofresa.—Es un important document que's presenta al enutjós debat sobre la qüestió ortogràfica catalana. Mestre Josep Poal i Jofresa, notari, de Sabadell, hi diu la seva; i com sia que lo que diu ho diu saviament i amb la fè del convençut, per això és digne de llegir-se i discutir-se. Nosaltres, parlant amb sinceritat, no'l discutirem pas, després de llegit. El col·locarem am un gest de pietat al prestatge i allí el deixarem reposar entre la colla dels abnegats.

L'ARMA, per Santiago Rusiñol i J. Burgas.—Acaba de publicar-se, formant part de l'edició popular de les obres d'en Santiago Rusiñol, aquesta interessant obra guinyolesca, en dos quadros, que fou estrenada amb extraordinari èxit en l'«Auditorium», a darrers del passat abril.

TRATADO POPULAR DE FÍSICA, per Kleiber i Karsten.—Ha vist ja la llum la segona edició d'aquesta notable obra, que tant ha influït en l'orientació pràctica dels estudis elementals de física en el nostre jovent. S'hi han introduït moltes millores, entre elles la substitució de gravats que fan més intel·ligible el text.

La precisió en els conceptes, l'esperit pràctic i la concisió del llenguatge, portada al major extrem compatible amb la claretat, són les característiques del llibre dels professors Kleiber i Karsten.

RURALS I URBANES, per Narcís Oller.—Una vintena de contes interessantíssims; quadros de costums en sa major part, els uns dramàtics, els altres còmics; tot molt ben observat i molt bellament descrit, en una prosa clara, literaria, sucosa, com la dels bons temps del autor de *La Papallona*. Es un llibre d'aquells que's comencen i no's deixen. La presentació és seriosa i elegant, com totes les publicacions de la benemèrita «Il·lustració Catalana».

SEPT SCIENCIES

TÍVOLI.—Divendres passat debutà la companyia d'òpera espanyola que dirigeix l'aplaudit cantant Pau Gorgé.

Posaren en escena la celebrada opereta *Las Golondrinas*, la qual obtingué, mercès a l'excel·lent partitura, un èxit indis-

cutible. Se repetiren alguns números. L'execució resultà discreta.

NOVEDADES.—*La hija*, comedia que'ls coneguts autors francesos Guinou i Bouchinet titulen *Son père*, és una obra interessant, plena d'amenitat, més pel diàleg i per l'exacta pintura dels tipus que per la seva tesis i per la seva acció. Resulta entretinguda i això no deixa d'ésser un mèrit ben apreciable. La senyoreta Pérez de Vargas pogué en aqueixa comedia desenrotllar totes les seves belles facultats. Per a ella fou la victòria aquella nit, en que's celebrava el séu benefici.

El públic recordarà amb simpatia aquesta brillant temporada amb que s'han servit obsequiar-nos els estudiosos actors del «Teatro de la Comedia», de Madrid.

= Actualment, hi representa en aqueix teatre aixerits vaudevilles de repertori conegut la companyia Bozzo.

CÓMICO.—S'ha estrenat darrerament una sarçueleta digne d'anotar-se: *El potro salvaje*. Es molt moguda; està molt ben escrita i els acudits omplen el diàleg, provocant la rialla constantment.

L'interpretació bona, distingint-se notablement l'actor Viñas.

TEATRE DE LA NATURA.—S'estàn realitzant importantíssimes gestions per a portar a terme dintre d'aquest mateix estiu, una o més funcions de «Teatre de la Naturalesa» al bosc d'en Tarrés, de la Garriga. Al efecte, s'han reunit ja totes les prestigioses personalitats que organitzaren la memorable festa que's celebrà en el mateix lloc al estrenar-se *Flors de Cingle*.

Sembla que entre'ls organitzadors regna gran entusiasme, i són molts ja els autors i artistes que s'han adherit a l'hermós projecte, comptant-se entre aquests últims l'infadigable Salvador Alarma, lo qual és garantia sòlida de l'èxit més complet.

Es d'esperar que'l públic en general veurà amb simpatia que'l projecte siga un fet ben aviat, essent ell el principal col·laborador d'aquesta magna obra que's fa sense mires al interès, i sí sols en bé de l'art de Catalunya.

Entente cordiale

Cada any succeeix lo mateix.

Sigui alcalde el senyor A., o el senyor B. o el senyor... qualsevol altra lletra del abecedari, al arribar aquesta època mai deixa de sortir de l'alcaldia una comunicació en la qual, i en els més enèrgics termes, se fa saber a la Gerencia dels tramvies de Barcelona:

»Que les plataformes dels séus carruatges solen portar més passatgers de lo que les Ordenances municipals permeten;

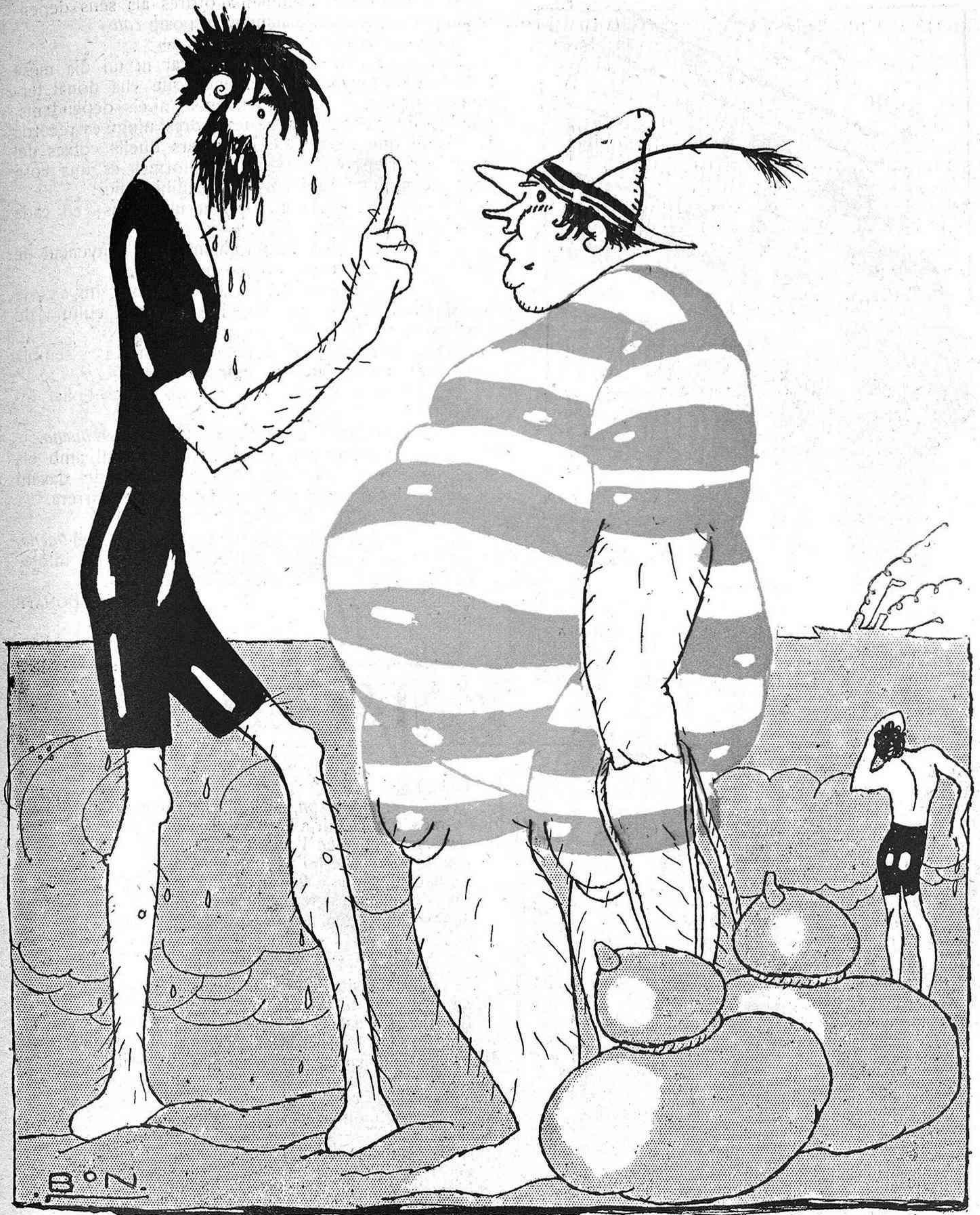
»Que aquest abús desdiu de la cultura de la ciutat;

«I que l'alcalde no està disposat a tolerar-lo ni un dia més».

Com se pot suposar, la Gerencia reb puntualment l'ofici del batlle i amb la major formalitat, cada any, contesta:

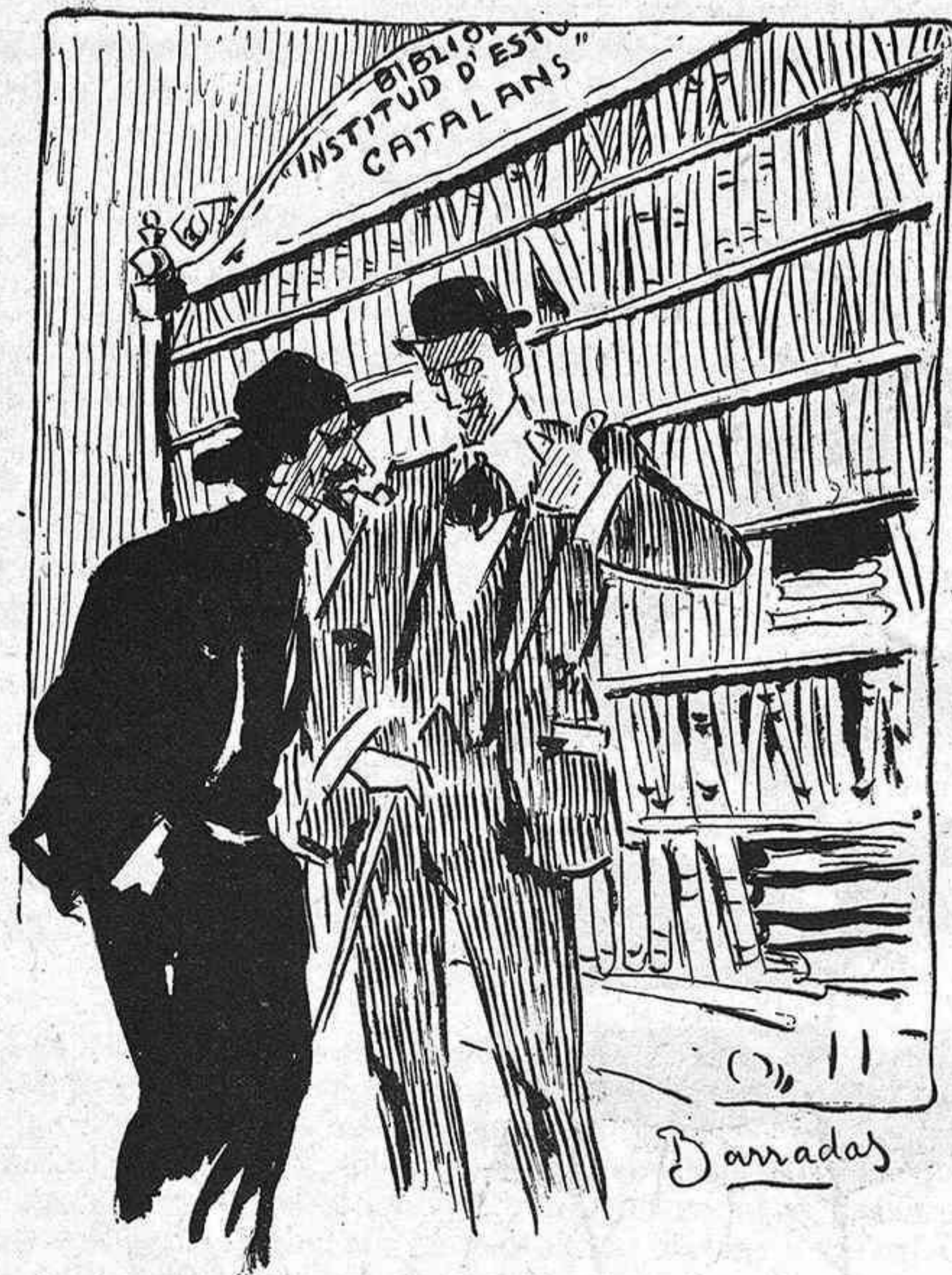
»Que l'alcalde té raó;

»Que la Companyia lamenta molt l'abús de referencia

LA CURA HIDROTERÀPICA

—Els metges m'han recomanat els banys per a enflaquir-me
—Doncs o tu o jo hi sobrem, perquè a mi m'hi han enviat per a engreixar-me.

— Quaranta set mil volums!... I tot això ha sortit del cap d'en Prat de la Riba?
 — No, tot això encara hi té d'entrar.

AL FOMENT

— Aquest ninot deu figurar un obrer?
 — Sí, senyora. Veu?... Li apretem fort la panxa, i crida: «¡Abajo los burgueses!».

«I que ha donat terminants ordres als seus dependents per a que immediatament hi posin *coto*»

I... ja està acabat.

Ni l'alcalde, «que no ha de tolerar ni un dia més» semblant vergonya; ni la Gerència, que «ha donat terminants ordres als seus dependents», ni els dependents, que han d'haver rebut aquestes ordres, ningú es recorda ja més de que l'excés de passatgers que'ls cotxes del tramvia porten en les seves plataformes és una cosa lletja, ilegal, immoral i, sobre tot, antihigiènica.

Els cotxes van corrent, portant un «abús» en cada plataforma.

L'alcalde descansa beatíficament, ben convençut de que ha complert la seva obligació.

I la Companyia va fent un negoci rodoníssim, a costa de l'estètica, de la moral, de l'higiene i de la cultura de Barcelona.

Aquesta *entente cordiale* fa anys que dura, i sembla que no va gens malament.

Enguany el senyor Boladeres ja ha enviat l'ofici reglamentari.

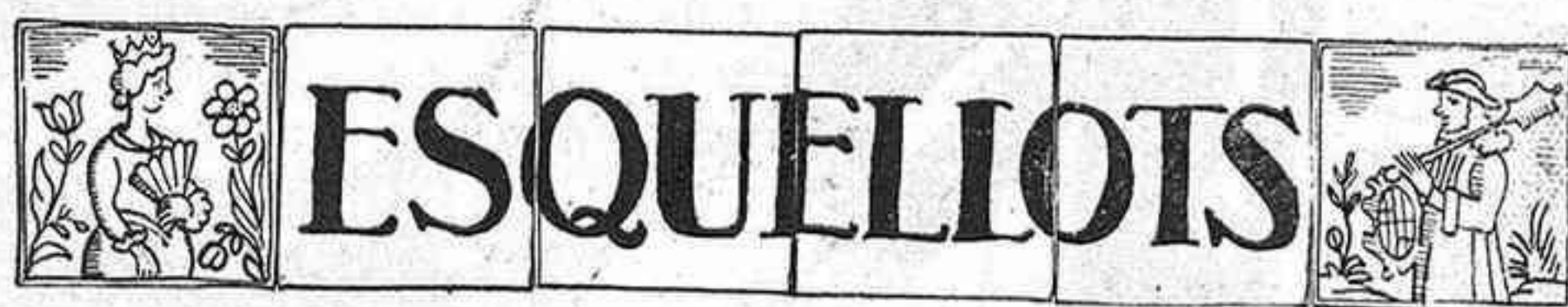
La Companyia ha contestat atentament que *bueno*.

I els cotxes del tramvia, hala!, amunt i avall, amb els seus quinze o vint passatgers a la plataforma del davant i els seus vint o vinticinco a la plataforma del darrera.

I *tutti contenti*.

Fins al any que vé en que's repetirà l'ofici, el *bueno*, les ordres als dependents de l'Empresa i l'«abús intolerable i indigno de la cultura de Barcelona...»

MATÍAS BONAFÈ

Hola, hola!

Referint-se al *daikon*, una planta alimentícia del Japó que's tracta d'introduir a Espanya, i parlant de l'aspecte de les seves arrels, diu *La Vanguardia*.

«Su forma es esférica redondeada».

Veritablement, ha d'ésser una cosa curiosíssima.

Això de que les esferes siguin rodones, no s'havia vist mai.

¡Que'ns en guarda, aquest Japó, de sorpreses!

Se veu molt visitada, aquests dies, a «Cân Parés», l'exposició de quadros de nostre amic Mateu Balasch.

El distingit artista, fent novament gala del seu fecó talent, exposa aquesta vegada una vintena d'obres, entre les quals destaquen notablement, tant per lo interessant del tema com pel tamany de la tela, les que porten per títol: *La doctrina* i «*Hojas del árbol caídas...*»

També són molt celebrats un cap de dona, valentment executat, unes platges que fan venir ganes d'anar-s'hi a banyar, i uns jardins que conviden a passar-hi la canícula.

Felicitem a l'amic Balasch i li desitgem bona venda.

L'exposició es tanca demà.

En la llista dels donatius que l'Associació de la Premsa diària va rebre amb motiu del festival a benefici seu, celebrat darrerament al Park, hi figura aquesta partida:

«Don Mariano de Foronda, 250 pesetas».

¡Ai pobre tramvia!

ESCOLA MEDITERRÀNIA

—Mira, Quim, que'l refrà diu: Pel juliol ni dona ni caragol.
—Sí, però una cosa és dona i altra cosa son dones.

Preparem-nos a llegir els trremendos, els formidables *suetos* que'n els nostres diaris apareixeràn, cada vegada que'ls cotxes fassin una desgracia o l'empresa cometi un abús.
Brrr!...

Aviat publicarà l'Ajuntament un setmanari oficial, amb el títol de *Gaceta del Municipio de Barcelona*.

Que ¿qui la redactarà aqueixa *Gaceta*?

No ho sabem de segur, però quasi ho endevinaríem. No pot ésser altre que en Pich, que és el que està més acostumat a redactar *gacetillas*.

Llegim en el sempre admirable *Diluvio*:

«*Paris*.—En el Senado se ha discutido el proyecto de aplicación de la semana inglesa de *94 horas* a los establecimientos industriales del Estado.

»El proyecto es aprobado...»

Ave María Puríssima!...

O *El Diluvio* no sab lo que's pesca, o bonic negoci han fet aquells pobres obrers.

94 hores per setmana, o siguin més de 15 diaries de treball!...

Sort que, com ja hem dit, la noticia procedeix d'*El Diluvio*, i per lo tant deu ésser una bola.

Si no, n'hi hauria per a renegar de la república francesa i del Poincaré que l'aguanta.

No s'han ficat que és una raríssima casualitat que'ls nostres cotxes de punt facin una desgracia?

Un xòfer ho deia l'altre dia:

—Aquests cotxers de la tracció animal són uns gallines!... Tenen sang d'orxata!

I el secret de no fer desgracies està en que corren tan poc a poc que sembla que vagin amb el combregar.

Ahir mateix, tot anant a l'estació, un senyor s'exclamava amb un cotxer:

—Apa, que no hi arribarem mai!

—Oh, és aviat!... Deu anar endavant el séu rellotge.

—Tan-de-bo ho pogués dir jo del vostre pencol!

En la llista dels objectes trobats durant el passat juny en els cotxes del tramvia de Barcelona s'hi compten els següents:

Trenta paraigües, vintidós vanos, quatre llibres, un parell de sabatilles, un anell, un rellotge, un quadro, una camisa, uns rosaris, una cotilla, unes espardenyas, un paquet de lacre, un mirall, una aixeta...

S'han ficat en una cosa?

Amb tot i ésser tants els objectes trobats, entre ells no hi figura la vergonya.

I tanta gent que hi hà que l'ha perduda!...

L'alcalde sembla preocupar-se de l'immoralitat lletrística.

Efectivament, una de les primeres gestions del senyor Boladeres ha sigut fer esborrar les inscripcions indecoroses amb

El jutge.—Blanca! Blanca! No sent res dintre del cor?
La Blanca.—Sí... trap! trap! trap!

que'ls desvergonyits empes-
tifen les parets dels *water-*
closets.

Les que no puguin és-
ser esborrades del tot, se-
ràn esmenades o corretgi-
des de manera que semblin
paraules corrents.

Així ara tindrem el gust
de llegir: POTA, PINXA, CO-
DONY, MARICEL, etc.

I els versos, les estrofes
poètiques, seràn també ar-
ranjades convenientment.

Per exemple:

«Una noia de Banyoles
deia un dia *amb* un senyor:
—Voldria ésser regidor
per fer forses xerinoles».

E tutti contenti!

Un regidor, que tant pot
ésser en Carcereny com en
Cararach—dos noms que
tot sovint tenim la desgracia
de confondre—ofereix al
conegut dibuixant-antiquari
Llorenç Brunet una finca
de Sant Feliu per a establir-
hi un cau artístic.

En Brunet, naturalment,
entregat en cos i ànima al
séu magnífic projecte del
cau de la Conreria, no ac-
cepta la proposició del ge-
nerós donant.

I fa bé, què diantre!

Perque, un cau patroci-
nat per un regidor, forço-
sament resultaria un cau de
raons, o un cau... per a
anar-hi a fer arrossos i cos-
tellades.

Corre amb insistència el rumor, i per això i no per altre
motiu l'arpleguem.

Se diu que, a Mèxic, els revolucionaris, prenent peu d'uns
cuplets polítics, han afusellat a dos notables actors catalans,
en Josep Laperla i la Rosa Gotarredona.

Però tot això es diu amb tantes reserves i tants atenuants,
que molt bé podria ésser que'ls simpàtics artistes se la cam-
pessin encara ben lluny de les bales mexicanes.

Tan-de-bò fos així; i esperem amb ansietat que'l propi
Pepet Laperla ens desmenteixi la tràgica nova, dient-nos:

*«Los muertos que vos matáis
gozan de buena salud».*

En «pro del Teatre Català» fou convocat el públic a una
reunió en el «Romea», reunió que's celebrà diumenge al matí,
organitzada per uns quants joves plens de bona voluntat.

Però el públic, segons notícies, se sentí bastant defraudat
al veure que se li donaven exclamacions i llàgrimes, en com-
ptes d'un projecte sòlid i esperançador, que, per altra part,
tothom sab està ja realitzant la benemèrita «Associació d'Art
Dramàtic».

Lo millor que podia fer-se, ja que'l públic respongué amb
entusiasme omplint la sala, era aixecar el teló i estrenar una
obra... de qui fos.

CARABACERA AMB POTES

—Ves si faig bé jo, d'enviar versos als Jocs Florals!

Això, sens dubte, hauria resultat més pràctic i més cons-
tructiu.

L'altre dia va arribar a la nostra ciutat una caravana de
vinticinco noies, guapes i aixerides, procedents de Toulouse.
Les simpàtiques excursionistes se n'han entornat dient
que «restaven encantades de Barcelona».

Nosaltres més encantats, encara, de la seva cara bonica.

I envejant an en Manel Folch per la sort que representa
el fer de secretari-cicerone de l'«Atracció de Forasters».

Una colla de nens i nenes, amics de les bestioles del nos-
tre Parc, han recollit cinquanta-cinc pessetes i les han entregades
a l'Ajuntament per a ajudar a la compra d'un elefant.

No sé què esperen, aquests senyors.

Encara no se'n donen compte de la necessitat que és, per
a Barcelona, la substitució de l'Avi?

Però això, com tot lo de la Casa Gran, sembla que va llarg.
I els generosos infants s'hauràn d'accontentar amb admirar
la patum presidencial i la cuca-fera regidoresca.

Se l'ha ben guanyada!

Ja tenim un altre primer espasa cèlebre: en *Celita*.

En una tarde, mata sis toros superiorment, guanyant-se
cinc orelles.

Cinc, i dues d'ell, set.

TRENCA-CAPS

ENDEVINALLA

Què li contaré
a l'endevineta,
què li contaré
per endevinar?...
Prou li contaría
jo alguna coseta.
Ara penso i busco
què li puc contar.
Tinc un camp de terra,
mes tan ben llaurat,
que magall ni aixada
no hi ha mai tocat.
Allí sí que hi neva,
hi pedrega i hi plou,
i, vingui d'on vingui,
tot el vent s'hi mou.
Allí no hi floreixen,
com càstic diví,
rosers, ni violes,
ni romaní.

Crispin

ANAGRAMES

I

Per lo séu sant, donya *Tot*,
menja *total* tant com pot.

E. Sala (a) Noi maco

II

L'altre dia, una noia
que li diuen *María la Total*,
va tenir la desgracia
de fer-se mal al *tot* de la *total*.

N. Aubert

INDUMENTARIA MUNICIPAL

—Si vols estar ben servit,
hazte tu mismo el vestit.

Un home amb set orelles, ¿qui negarà que és un veritable *fenòmeno* digne d'una barraca al Paral·lel?

S'estàn construint duescentes vares amb destí als alcaldes de barri.

Això és lo que li convé, al nostre Municipi i ja era hora de que algú se'n preocupés.

Que aviat se comencin a repartir vares.

I, si poden ésser de freixa, molt millor.

Els graciencs són molt amics de divertir-se honradament. Ara per la festa major d'enguany, projecten una grandiosa «Retreta Popular».

Felicitem als organitzadors.

Els felicitem, sobre tot, perque és de creure que la tal retreta passarà pel carrer de Salmerón; i l'estona que durarà el pas de la comitiva es prohibirà la circulació d'automòbils per aquell indret.

Amb lo qual hi guanyaràn una *estona* de vida els abnegats veïns.

Xerrameca:

—Sabs en Miquel i la Justina, que's van casar l'any passat?... Han tingut un fill i... els ha sortit *Mulato*,

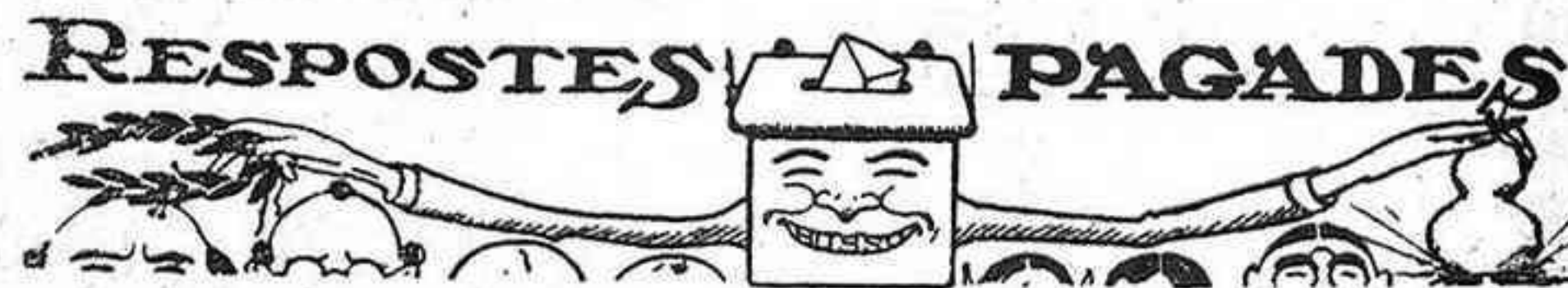
—Si que és extrany. A què ho atribueixes tu?

—Noi, jo no sé més sinó que ell era carboner i ella fari-naire.

—Home!... Tant diràs!...

Solucions als trenca-caps del número 1852

A la xarada *Catarina*; a l'anagrama primer, *Calaix-Caixal*; al segon, *Ignora-Girona*; a l'endevinalla, *La llengua*; a la conversa, *María*; a la mudança, *Pepa-Pipa-Papa*; al jero-glífic primer, *Recados*; al segon, *Dossis*; al tercer, *Puntual*; al quart, *Sirenes*; al quint, *Sobrenatural*, i al sisè, *Inrevés*.

B. Nadal: S'aprofitarà lo que'n sigui digne.—Lluís Mig-non: Vostè farà alguna cosa... temps a venir. Llegeixi, llegeixi forsa.—Victor Canigó: No m'ha convenut. La trobo poc espontania, i massa floralasca.—Ll. Sureda Paradís: Moltes mercès per les postals.—Joan Rocabert: I a vostè pels trenca caps.—Sofiase; oh, ja ho diu vostè!... L'origen de la creacio?... I el fi? que no és tant ultrasensible i tant misteriós com l'origen?... Oh, oh!... Es que no fem p...—R. R.: El solt que m'envia, anirà a *La Campana*. Ah! I *merci*!—F. Pa-gés: Aqueixa poesia seva se sembla massa a aquella altra que va tenir tant d'èxit anys endarrera:

«Aprop del riu,
vora son niu,
l'aucellet diu:
—Piu-pirriu-piu!»

Oh, que és festiu!
Oh, que és joliu!

J. Aubert M.: Ens hi pensarem.—A. S.: El séu dibuix denota un manifest astigmatisme. En aquest punt vostè se sembla al Greco.—Un que no firma: Doncs ha de firmar.—R. M. Ho sento, però aquests temes els toquen ja els habituals redactors.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, OIm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

EL CATALÀ DE "LA MANCHA"

Novela original d'en SANTIAGO RUSIÑOL

Un tomo 8.^u, de gran luxu,
imprés sobre paper de fil marca Guarro

4 ptes.

DICCIONARI CATALÀ - CASTELLÀ & CASTELLÀ - CATALÀ

COMPOST EN PRESENCIA DELS DICCIONARIS
PUBLICATS FINS AL DIA I DE LES PRINCIPALS
OBRES LITERÀRIES I FILOLÒGIQUES CATALA-
NES, ESPECIALMENT LES D'EN POMPEU FABRA
I ENRIQUIT AMB ALGUNS MILERS DE MOTS
QUE ENCARA NO S'HAVIEN CATALOGAT, PER

A. ROVIRA I VIRGILI

Un tomo d'unes 900 planes, imprés sobre un paper
finíssim i intrasparent, relligat amb pegamoid

900 planes, 2 cms. de gruix!! 10 ptes.

FLOR DE PICARDÍA

VERSOS D'AMOR I DE PECAT

PER JOSEP BURGAS

UNA pesseta

Un tomo

LES CENT MILLORS POESÍES DE LA LLENGUA CATALANA

TRIADES PER

E. MOLINÉ I BRASÉS

Un tomo

UNA pesseta

JARDINS D'ESPANYA

Reproduccions dels més famosos quadros

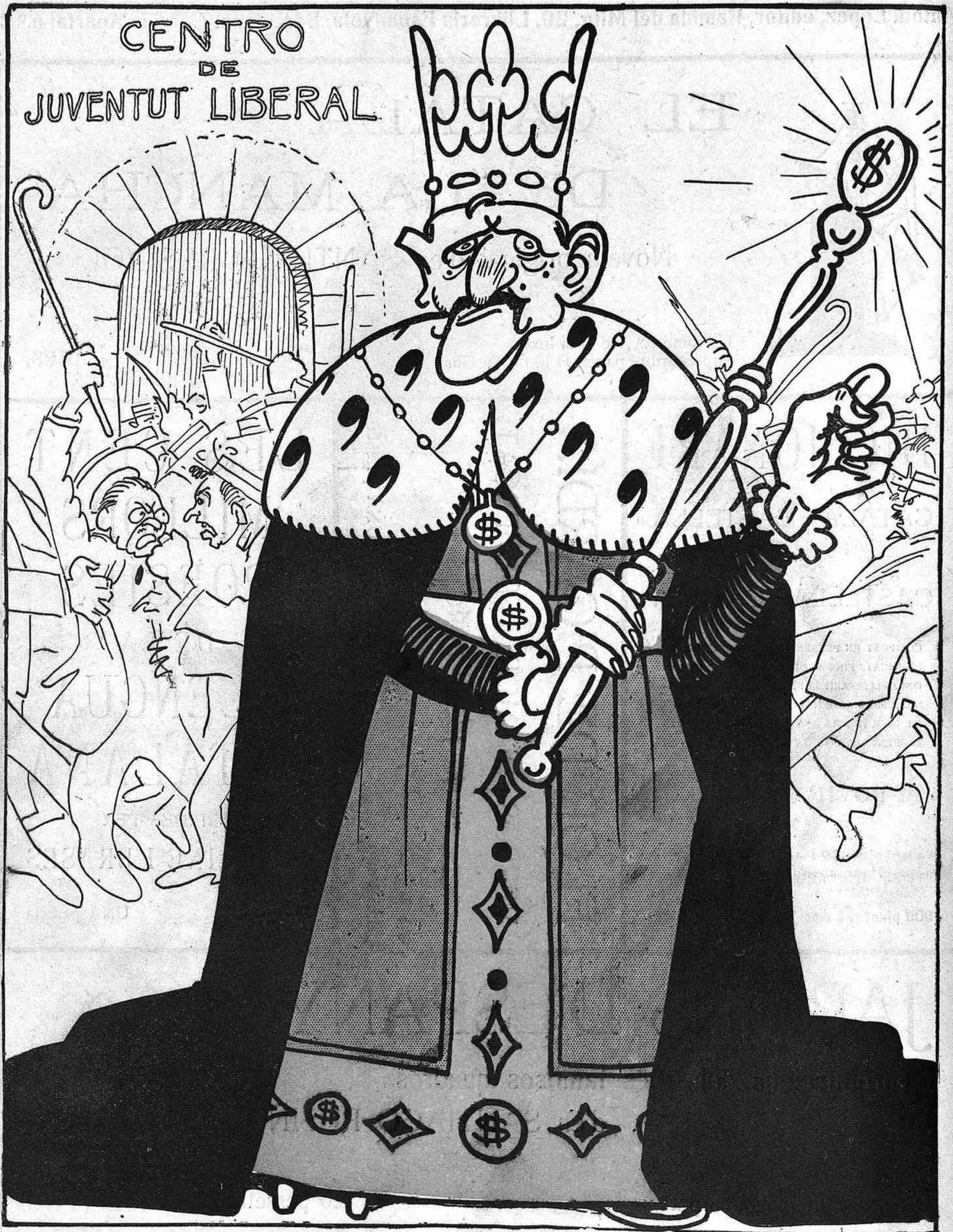
d'en SANTIAGO RUSIÑOL

Un esplèndit album-carpeta

20 pessetes

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

POCS I MAL AVINGUTS

—Us fumaré un cop de cetro
si us halg de tornà a avisar.